

АНАЛІЗУВАННЯ СТАНУ, ТЕНДЕНЦІЙ ТА СТРУКТУРНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У РЕГІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ: ІДЕНТИФІКАЦІЯ СИЛЬНИХ І СЛАБКИХ СТОРІН, ЗАГРОЗ І ПЕРСПЕКТИВ

БОЙКО Руслан

Львівський торговельно-економічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-4044-0217>

e-mail: rboy@ukr.net

У дослідженні проаналізовано стан, тенденції та структурні характеристики перебігу інвестиційних процесів у Львівській області. Метою статті визначено ідентифікацію сильних та слабких сторін, а також можливостей і загроз розвитку інвестиційних процесів у регіоні (на прикладі Львівської області). Вказано на сильні сторони економіки Львівської області з позиції її інвестиційної привабливості. Ідентифіковано недоліки та слабкі сторони інвестиційного розвитку регіону. Показано можливості інвестиційного розвитку регіону, а також визначено його загрози, з-поміж яких наголошено на необхідності подолання й нівелювання таких загроз подальшого розвитку інвестиційних процесів у регіоні.

Ключові слова: регіон, регіональна політика, регіональний розвиток, інвестиції, інвестиційні процеси, інвестиційна діяльність, капітальні інвестиції, обсяги та структура інвестування.

ANALYSIS OF THE STATE, TRENDS AND STRUCTURAL CHARACTERISTICS OF INVESTMENT PROCESSES IN THE REGIONAL ECONOMY: IDENTIFICATION OF STRENGTHS AND WEAKNESSES, THREATS AND PROSPECTS

BOIKO Ruslan

Lviv University of Trade and Economics

The study analyzed the state, trends and structural characteristics of investment processes in the Lviv region. The purpose of the article is to identify strengths and weaknesses, as well as opportunities and threats to the development of investment processes in the region (using the example of Lviv region). The strengths of the economy of the Lviv region from the point of view of its investment attractiveness are indicated. The shortcomings and weaknesses of the region's investment development have been identified, among which the presence of systemic defects in the region's investment climate has been singled out; small amounts of investments (per unit of resources) and limited rates of their growth; low investment activity in sectors of the real sector of the economy with high added value; small investments in intangible assets in industries that form human and innovative potential; critically small volumes of foreign investment, in particular direct; limited public, inter-municipal and cross-border investments; underdevelopment of the system of venture financing of investments in innovation; the underdevelopment of the stock market, the small role of bank lending. The possibilities of investment development of the region are shown, as well as its threats are identified, among which the need to overcome and eliminate such threats to the further development of investment processes in the region is emphasized. These are: the prolongation of the war and the aggravation of security challenges; demographic crisis, depopulation of territories, loss of human capital; tinization and withdrawal of capital from the country; high level of external migration activity of business; loss of basic components of innovative and technological potential; strengthening of structural and spatial disparities, sectoral and sectoral disintegration; socio-political uncertainty, preservation of institutional instability.

Key words: region, regional policy, regional development, investment, investment processes, investment activity, capital investment, volume and structure of investment.

БОЙКО, Р. (2024). АНАЛІЗУВАННЯ СТАНУ, ТЕНДЕНЦІЙ ТА СТРУКТУРНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У РЕГІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ: ІДЕНТИФІКАЦІЯ СИЛЬНИХ І СЛАБКИХ СТОРІН, ЗАГРОЗ І ПЕРСПЕКТИВ. *Development Service Industry Management*, (3), 200–206. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7\(29\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7(29))

BOIKO, R. (2024). ANALYSIS OF THE STATE, TRENDS AND STRUCTURAL CHARACTERISTICS OF INVESTMENT PROCESSES IN THE REGIONAL ECONOMY: IDENTIFICATION OF STRENGTHS AND WEAKNESSES, THREATS AND PROSPECTS. *Development Service Industry Management*, (3), 200–206. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7\(29\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-7(29))

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Аналізування перебігу інвестиційних процесів у регіональній економіці має вагомe і теоретичні і прикладне значення. Зокрема високого рівня прикладної значущості набувають висновки в частині якості середовища для стимулювання процесів внутрішнього інвестування, а також мотивації до здійснення інвестицій в регіональну економіку з боку інвесторів – нерезидентів. Тобто йдеться про такі критично важливі для регіональної економіки характеристики, як інтегрований інвестиційний клімат, інвестиційне середовище та інвестиційна привабливість.

Водночас, розгляд і дослідження стану, тенденцій та закономірностей інвестиційних процесів крізь призму фінансово-економічної й інвестиційної співпраці, а також з позиції впливу на стійкість соціально-економічної та фінансової системи регіону дають підстави для узагальнень у частині формування й реалізації інвестиційного потенціалу, інвестиційної безпеки економіки регіону, а також нарощення і якісного використання можливостей відносно активізації та ефективізації практик міжгалузевої, міжсекторальної, міжмуніципальної та інших методів вертикально-горизонтальної інтеграції і кооперації на засадах інвестування.

Таким чином, актуальність аналізування, діагностики та узагальнення сучасного стану, тенденцій і закономірностей інвестиційних процесів у регіоні набуває особливої гостроти з позиції як практики державного управління та корпоративних стратегій залучення й використання капіталу, так і теорії (у разі ідентифікації тенденцій, чинників і умов, які їх обумовили та визначають).

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Базові теоретико-методичні та практичні аспекти регіональної політики активізації та ефективізації інвестиційної діяльності викладені в результатах досліджень таких науковців, як Васильців Т. Г., Бойко Р. В., Залунін В. Ф., Ковтун Н., Корсаков Д. О., Криклива М. О., Левицька О. О., Левчинський Д. Л., Лупак Р. Л., Мороз О. С., Мульська О. П., Нестерова С. В., Різник Д. В., Славкова А., Спільник І., Стецюк П. А., Чумаченко М. Г., Шупа Л. Та ін.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Однак, важливо аби ті рішення, органів влади, які ухвалюються, були, з одного боку, базовані на концептуальних положеннях державної політики в цій сфері, а, з іншого боку, узгоджувалися з тими реаліями, які відображають обсяги, динаміку й структурні характеристики перебігу інвестиційних процесів у регіоні.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є ідентифікація сильних та слабких сторін, а також можливостей і загроз розвитку інвестиційних процесів у регіоні (на прикладі Львівської області).

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

На загал, на засадах узагальнення результатів сучасних (превоєнний та період повномасштабної війни) наукових досліджень, соціологічних опитувань, експертних і науково-аналітичних доповідей, можна стверджувати, що інвестиційні процеси в Україні та її регіонах не стабільні, не прозорі, у значній мірі тінізовані, обмежені за обсягами та не мають достатнього впливу на повноцінну активізацію детермінант соціально-економічного поступу, модернізації економіки, її соціальної сфери, належного обслуговування науково-дослідної та інноваційно-технологічної діяльності, розбудови інфраструктури, зокрема на засадах смарт-спеціалізації, подолання проблем занепаду й депресії віддалених, сільських, гірських територій.

Більше того, інвестиційне середовище, що було сформоване до повномасштабного воєнного вторгнення з боку РФ, характеризувалося такими системними вадами (а, відтак, критичними перешкодами збільшення обсягів, раціоналізації та ефективізації інвестиційних процесів), як недостатній рівень захищеності права приватної власності, капіталу й майна, чисельні прояви рейдерства і прямого адміністративного тиску на бізнес загалом й інвестиційно активний бізнес зокрема, складність і непрозорість проходження дозвільних та погоджувальних процедур, наявність системної корупції в органах влади, непрозорість конкурентного середовища. В умовах війни ці вади інвестиційного середовища посилювалися воєнними ризиками, політико-економічною нестабільністю, звуженням внутрішнього ринку, загостренням енергетично-ресурсних та ін. проблем, ускладненнями в логістиці, дистрибуції та збуті продукції.

На такому тлі Львівська область характеризувалася відносно гарним середовищем для інвестицій, обумовленим сприятливим географічним розташуванням (слугуючи, по суті, воротами між Україною та Європою), розвиненою економікою, наявністю природних ресурсів, великою чисельністю населення та містким внутрішнім ринком, значною кількістю суб'єктів господарювання та високою мобільністю населення, сприятливими передумовами для наукових досліджень, впровадження інновацій в різних сферах суспільного життя.

Дискусійною в плані раціональності слід трактувати й галузеву структуру капітальних інвестицій у Львівській області. З одного боку, до позитивного слід відносити більші обсяги інвестування, які припадають на базові галузі економіки та створюють найбільші обсяги доданої вартості. Це зокрема промисловість (36,4 % від загальних капітальних інвестицій станом на 2022 р.), будівництво (13,5 %), транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (7,7 %), сільське господарство (7,1 %), оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (6,8 %) (табл. 1).

З іншого боку, малими й у значній мірі недостатніми слід вважати масштаби інвестування у таких перспективних з позиції економічної активності секторах господарювання, як тимчасове розміщування й організація харчування (1,3 % в загальній структурі капітальних інвестицій), інформація та телекомунікації (1,1 %), фінансова і страхова діяльність (1,2%).

До негативного також об'єктивно відносяться низька інвестиційна активність у видах економічної діяльності, відповідальних за розвиток науково-дослідної та інноваційної діяльності, а також формування інтелектуального капіталу. Йдеться головно про освіту (лише 0,9 % у загальній структурі капітального інвестування в регіоні), мистецтво, спорт, розваги й відпочинок (0,6 %), професійну, наукову та технічну діяльність (0,4 %). У країнах з високим рівнем конкурентоспроможності економіки та якості життя населення відповідні структурні диспропорції відсутні чи значно менш диференційовані.

Однак, за разом, частки соціально значущих галузей регіональної економіки (окрім професійної, наукової та технічної діяльності) за аналізований часовий період збільшилися й продовжують зростати, що позитивно. Мова йде про приріст на 5,3 в. п. частки капітальних інвестицій у державному управлінні й обороні, на 5,7 в. п. в охороні здоров'я та наданні матеріальної допомоги, на 0,3 в. п. в освіті і у мистецтві, спорті та відпочинку, на 1,3 в. п. у діяльності в сфері адміністративного і допоміжного обслуговування.

В якості позитивних трендів відносно змін в структурі капітальних інвестицій регіону за видами економічної діяльності за 2013-2022 рр. також слід вести мову про зростання частки сільського господарства (на 2,7 в. п.), промисловості (на 0,8 в. п.), торгівлі (на 0,4 в. п.), інформації та телекомунікацій (на 0,3 в. п.), фінансової та страхової діяльності (на 0,2 в. п.).

При тому, відмічаємо негативні, як на наш погляд, тренди. Це передусім скорочення частки капітальних інвестицій будівництва. Якщо у 2014 р. відповідний показник становив 32,6 %, то до 2022 р. знизився до 13,5 % (практично у тричі) і це при тому, що, починаючи з 2020 р., стали скорочуватися й обсяги капітальних інвестицій у будівельній галузі регіону (якщо у 2019 р. показник становив 5,9 млрд грн, то у 2022 р. – 3,5 млрд грн (на 40,7 % менше)). Цю тенденцію слід вважати загрозливою, адже зазначена галузь забезпечує формування будівель і споруд як для бізнесу, так і житла для населення, відтак, вказане має наслідком та/чи відображенням зменшення обсягів діяльності у виробничих галузях економіки, зниження якості життя населення, зростання рівня зносу основних засобів і погіршення характеристик житлового фонду, а це структурні складові системи економічної безпеки регіону.

До тривожних трендів можна також віднести скорочення (за 2013-2022 рр.) частки капітальних інвестицій у таких видах економічної діяльності, як операції з нерухомим майном (на 4,7 в. п.), тимчасове розміщування й організація харчування (на 1,1 в. п.) та вже згадувана професійна, наукова й технічна діяльність (на 1,3 в. п.). Звичайно, що це можуть бути суто перманентні структурні зміни, однак на загальну галузеву структуру капітальних інвестицій у регіоні не можна вважати оптимальною, а також такою, що характеризується виключно позитивними (з огляду на детермінацію екзистенційних, притаманних кращим світовим практикам, соціально-економічних процесів і явищ, стійкість регіональної соціально-економічної системи) структурними змінами і зрушеннями.

Таблиця 1

**Структура капітальних інвестицій
(за видами економічної діяльності) у Львівській області у 2013-2022 рр., %**

ВЕД	Роки										Абсолютні відхилення, в.п.	
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022 / 2015	2022 / 2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	4,4	4,9	5,2	6,2	5,8	5,3	5,3	4,3	5,6	7,1	+2,7	+1,50
Промисловість	35,6	28,8	27,3	34,2	35,4	33,6	31,6	34,7	32,1	36,4	+0,8	+4,3
Будівництво	23,6	32,6	28,0	18,3	20,6	18,8	19,0	16,3	15,6	13,5	-10,1	-2,1
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	6,4	6,7	7,2	5,8	7,1	8,4	6,2	7,6	8,0	6,8	+0,4	-1,2
Транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність	7,6	7,6	6,1	6,2	4,9	8,1	7,3	6,2	4,2	7,7	+0,1	+3,5
Тимчасове розміщування й організація харчування	2,4	2,7	1,6	0,9	1,3	0,9	0,7	0,8	0,6	1,3	-1,1	+0,7
Інформація та телекомунікації	0,8	1,2	1,0	1,2	1,0	0,8	1,0	0,9	1,0	1,1	+0,3	+0,1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Фінансова та страхова діяльність	1,0	1,1	1,3	1,8	1,6	1,4	1,2	1,7	1,5	1,2	+0,2	-0,3
Операції з нерухомим майном	10,1	7,6	6,3	7,5	5,5	5,2	5,2	4,0	8,1	5,4	-4,7	-2,7
Професійна, наукова та технічна діяльність	1,7	1,1	1,9	1,7	1,6	0,9	1,3	1,1	0,7	0,4	-1,3	-0,3
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1,3	1,5	4,1	5,5	2,3	3,1	3,9	1,9	3,7	2,6	+1,3	-1,1
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	3,0	2,4	7,1	8,4	10,3	9,8	13,9	15,1	15,3	8,3	+5,3	-7,0
Освіта	0,6	0,6	0,8	0,6	0,8	1,1	1,1	1,3	1,0	0,9	+0,3	-0,1
Охорона здоров'я та надання матеріальної допомоги	0,7	0,7	1,1	1,0	0,8	1,6	1,0	3,1	1,4	6,4	+5,7	+5,0
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,3	0,2	0,5	0,3	0,4	1,0	0,8	0,7	0,9	0,6	+0,3	-0,3
Надання інших видів послуг	0,3	0,2	0,3	0,3	0,7	0,2	0,3	0,4	0,3	0,2	-0,1	-0,1

Джерело: складено за [1].

Недостатньо раціональним слід вважати й розподіл капітальних інвестицій за галузями промисловості Львівської області. З одного боку, позитивно, що найбільша частка вкладень припадала на переробну промисловість, виробнича діяльність підприємств якої характеризується найвищим рівнем доданої вартості. Крім того, кінцева продукція переробної промисловості є сировиною, матеріалами, комплектуючими тощо для виробництва у практично всіх інших видах економічної діяльності та галузях регіональної економіки. У розвинених економічних системах саме переробна промисловість здійснює прямий безпосередній і домінуючий вплив на забезпечення зайнятості і формування доходів населення, зростання валового регіонального продукту й створення національного доходу, бюджетні поступлення, вирівнювання просторового та інших аспектів розвитку.

Відтак, позитивно, що у 2021 р. на переробну промисловість припадало 68,2 % від загальних капітальних інвестицій у промисловості Львівської області. При тому, наявна тенденція до подальшого зростання цього показника, коли у 2013 р. він становив 51,7 % та до 2021 р. зріс до 68,2 % (що було на 16,5 в. п. більше).

Водночас, все ще високою, як наш погляд, слід вважати частку капітальних інвестицій регіональної промисловості, яка припадала на постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря. Хоча внесок цієї галузі в капітальні інвестиції промисловості за аналізований часовий період і поступово знижувався, та все ж на кінець періоду залишався на рівні 18,1 %.

Звернімо увагу, що в структурі переробної промисловості (станом на початок 2022 р.) переважали інвестиції у виробництво харчових продуктів, напоїв, тютюнових виробів (33,4 %) та в машинобудування (12,9 %). При тому, частки як першої, так і другої галузей за 2013-2021 рр. збільшилися, що позитивно, оскільки це галузі з високим рівнем переробки продукції, відтак, внеску у розвиток регіональної соціально-економічної системи. У значній мірі зростання ваги цих галузей у загальній інвестиційній активності в промисловості регіону відбулося за рахунок активного нарощення обсягів інвестицій, що поступали саме сюди. Так, за аналізований часовий період обсяги інвестицій у вказані галузі зросли у 2,8 та у 4,8 рази відповідно, сягнувши у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів 5,3 млрд грн, а у машинобудуванні – 1,1 млрд грн.

Разом із тим, вважаємо, що, на разі, низькими залишалися частки в загальних капітальних інвестиціях регіональної промисловості таких галузей, як текстильне виробництво, виробництво одягу, виробів зі шкіри та інших матеріалів (лише 2,5 %), металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин та устаткування (3,0 %), виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин та устаткування (3,1 %), виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (3,5 %), хімічна промисловість (біля 2,0 %) та ін. Це також галузі зі високим вмістом доданої вартості, з виробництвом продукції, яка користується значним попитом на внутрішньому і зовнішньому ринках збуту. Відтак, нарощення обсягів інвестування у цих галузях сприятиме розширенню масштабів внутрішнього виробництва, нарощенню обсягів ВРП, на загал зміцненню конкурентоспроможності регіональної економіки.

Слід окрему увагу звернути на машинобудування, що традиційно вважається галуззю з високим потенціалом інноваційно-технологічного поступу, а також виробництвом продукції, критично важливої для належного функціонування і розвитку всіх інших галузей матеріального виробництва та соціальної сфери регіону. Відтак, частка цієї галузі у загальних капітальних інвестиціях промисловості на рівні 12-13 % не може вважатися прийнятною (тим більше, що в структурі регіональної економіки це ще менший відсоток (4,6 % на 2021 р.)). Хоча й позитивним трактуємо наявність тенденції до збільшення обсягів капітального інвестування у регіональне машинобудування. Якщо відповідний показник у 2013 р. становив 230,3 млн грн, то до 2021 р. він збільшився до 1107,9 млн грн (а це приріст у 4,8 рази); лише за останній рік показник збільшився на 63,9 %.

Відтак, регіональним органам влади слід працювати над покращенням галузевої структури капітальних інвестицій у промисловості. Йдеться про такі вектори політики у цьому напрямі, як збільшення обсягів та зростання частки інвестицій у галузях з високим рівнем переробки продукції і доданої вартості, у галузях з високим рівнем потенціалу інноваційно-технологічного розвитку, а також впливу на посилення інтеграційних зв'язків у регіональній виробничо-господарській системі. Особливий фокус слід звернути на галузі машинобудування, зокрема середнього (верстатобудування, робототехніка, інструментальна промисловість, виробництво устаткування для інших галузей економіки, промисловість побутових приладів і машин) та точного машинобудування (приладобудування і електротехнічне машинобудування).

При тому, слід вдосконалювати й структуру залучення інвестиційних ресурсів для нарощення обсягів й ефективізації інвестиційних процесів у цих та інших галузях регіональної економіки. Йдеться головню про те, що попри низку позитивних зрушень (а саме – зростання частки бюджетного фінансування (з 2,5 % у 2013 р. до 11,4 % у 2021 р. (на 8,9 в. п.)) та за рахунок коштів місцевих бюджетів (на 4,9 в. п. (з 3,0 % до 7,9 %)), утримання високого рівня залучення в загальній структурі інвестицій власних коштів підприємств і організацій (60,7 % у 2021 р.), достатньо високу інвестиційну активність населення (у 2013-2020 рр. частка коштів населення на будівництво житла коливалася на рівні 13-18 %)), для структури капітальних інвестицій Львівської області в аспекті джерел фінансування характерні такі недоліки, як: а) низький рівень і недостатній внесок публічного інвестування в регіональний та зокрема місцевий економічний розвиток і покращення якості життя населення (відповідно, рівень бюджетного та інвестування за кошти місцевих бюджетів у 2021 р. становив лише 19,3 %); б) критично низька частка зовнішнього, зокрема прямого іноземного інвестування (коли за кошти інвесторів – нерезидентів у 2020-2021 рр. здійснювалося менше 1 % капітальних інвестицій); в) скорочення частки інвестицій населення у будівництво житла (відповідний показник за 2013-2021 рр. знизився на 7,8 в. п.); г) обмежена участь та, відповідно, роль банківського й парабанківського інвестування (у 2021 р. за рахунок кредитів банків та інших позик було профінансовано лише 5,5 % загальних капітальних інвестицій в регіоні, а відповідний показник за аналізований часовий період скоротився з 15,2 % до 5,5 % (на 9,7 в. п.); д) збереження високої залежності капітального інвестування здебільшого виключно за рахунок власних внутрішніх можливостей суб'єктів господарювання (частка власних коштів підприємств і організацій у капітальних інвестиціях регіону за 2013-2021 рр. зросла з 55,7 % до 60,7 % (на 5,0 в. п.)).

У динаміці слід відмічати найвищі темпи зростання обсягів формування капітальних інвестицій за рахунок коштів державного (11,3 рази за 2013-2021 рр.) та місцевих бюджетів (6,4 рази). Натомість, скорочення за аналізований часовий період стало характерним для коштів інвесторів – нерезидентів (на 10,4 %) та кредитів банків, інших позик (на 11,3 %). Зазначені тенденції, на нашу думку, варто вважати негативними, адже вони є свідченням значної залежності перебігу інвестиційних процесів у регіоні від формування відповідних ресурсів за рахунок публічних коштів, послаблення потенціалу банківського кредитування інвестиційних програм і проєктів підприємств та організацій, а також зниження зацікавленості в здійсненні капіталовкладень у економіку Львівської області з боку іноземних інвесторів.

В якості позитивного тренду слід вести мову про хоча й незначну та все ж прогресуючу динаміку в частині збільшення обсягів інвестицій за рахунок власних коштів суб'єктів господарювання. Відповідний показник за 2013-2021 рр. збільшився на 9,1 млрд грн або у 2,7 рази.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Львівщина відносно інших регіонів України характеризується достатньо містким внутрішнім ринком та високим рівнем розвитку галузей реального сектора, фінансово-кредитної та інвестиційної інфраструктури, транспортно-логістичної і торговельної систем, будівельного комплексу, освітнього, наукового та ІКТ потенціалу, значною чисельністю населення і гарним географічним розташуванням, що як створило передумови, так і забезпечило притік достатньо значних обсягів капітального інвестування, а також його розміщення в галузях реального сектора регіональної економіки, продуктивних та сферах з високим рівнем доданої вартості, що характеризує інвестиційний розвиток регіону як достатньо високий.

Разом зі тим, недоліками та слабкими сторонами інвестиційного розвитку регіону залишаються: наявність системних вад в інвестиційному кліматі регіону; малі обсяги інвестицій (на одиницю ресурсів) та обмежені темпи їх нарощення; низька інвестиційна активність у галузях реального сектора економіки з високою доданою вартістю; малі інвестиції у нематеріальні активи у галузях, які формують людський та інноваційний потенціал; критично малі обсяги іноземного інвестування, зокрема прямого; обмеженість

публічних, міжмуніципальних і транскордонних інвестицій; нерозвиненість системи венчурного фінансування інвестицій в інновації; нерозвиненість фондового ринку, мала роль банківського кредитування.

Водночас, регіон характеризується гарними можливостями, які слід використати та реалізувати потенціал в цілях подальшої активізації, масштабування та ефективізації інвестиційних процесів. Сюди відносяться: поліпшення інвестиційного клімату, зокрема на етапі повоєнної відбудови; інтеграція до європейського ринку фінансів та інвестицій; переміщення промислового капіталу зі сходу в центр на захід країни; розвиток транскордонної співпраці у сфері інвестиційної діяльності; активізація публічного інвестування в місцевий розвиток; нарощення співпраці бізнесу, ІКТ, інновацій, науки, венчурного інвестування; залучення капіталу трудових мігрантів; розвиток та реалізація потенціалу ринку інтелектуальної власності.

Позаяк, проактивна та якісна регіональна політика реалізації інвестиційного потенціалу регіону має спрямовуватися й на подолання й нівелювання загроз подальшого розвитку інвестиційних процесів у регіоні, до яких головню відносяться: пролонгація війни та загострення безпекових викликів; погіршення економічної ситуації, стагнація виробничої сфери; демографічна криза, знелюднення територій, втрата людського капіталу; тинізація та виведення капіталу з країни; високий рівень зовнішньої міграційної активності бізнесу; втрата базисних компонент інноваційно-технологічного потенціалу; посилення структурних, просторових диспропорцій, галузево-секторальна дезінтеграція; суспільно-політична невизначеність, збереження інституційної нестабільності.

Перспективи подальших досліджень у цій сфері стосуються формування та апробації методики композиційного аналізування розвитку інвестиційних процесів у регіоні.

Література

1. Статистичний збірник «Регіони України» 2021. Ч. 2. Державна служба статистики України. К. : ДССУ, 2022. 634 с.
2. Бойко Р. В. Облік і аудит інвестицій (на прикладі підприємств молокопереробної промисловості Західного регіону України) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.06.04/ Львів, 2005. 19 с.
3. Економічний аналіз : Навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбаток та ін.; За ред. М. Г. Чумаченка. Вид.2-ге, перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2003. 556 с.
4. Залуїн В. Ф., Левчинський Д. Л. Теоретичні і методичні основи управління інвестиційним процесом у будівництві. *Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка*. 2013. Вип. 3(40). С. 31–35.
5. Ковтун Н. Теоретичні засади інвестиційного процесу та інвестиційної діяльності: співвідношення основних понять та категорій. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка*. 2008. № 101. С. 25-29.
6. Криклива М. О. Методи оцінки ефективності інвестицій в сучасних умовах ведення бізнесу. *Молодий вчений*. 2019. № 1 (65). С. 216-218.
7. Мороз О. С. Розвиток інвестиційної діяльності в Україні в умовах економічної кризи 2020 року. *Економічний простір*. 2020. № 154. С. 46-50.
8. Нестерова С. В. Методи оцінки ефективності інвестицій: сутність та характеристики. *Економіка і суспільство*. 2018. № 19. С. 1105-1110.
9. Різник Д. В. Інвестиційна діяльність в Україні після повномасштабного вторгнення в Україну. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. С. 2524-2572.
10. Славкова А. Інвестиційна привабливість України: реалії в умовах війни та перспективи повоєнної відбудови. *Економіка та суспільство*. 2023. №56. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3081>.
11. Спільник І., Шупа Л. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства. *Економічний аналіз*. 2012. Вип. 10. Ч. 4. С. 374-378.
12. Стецюк П. А., Корсаков Д. О. Методичні особливості аналізу альтернативних інвестиційних проєктів. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. № 4 (30). С. 14-21.
13. Уразалієв Р. М., Васильців Т. Г. Узагальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21 (2). С. 153-158.
14. Хопчан В. М. Проблема методології аналізу інвестиційних рішень та визначення критеріїв ефективності інвестицій. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6002>.
15. Vasylytsiv T. The Economic Security of Ukraine Business: Strategy and Mechanisms for Strengthening. 2008. Lviv: Aral.
16. Lupak R., Mizyuk B., Zaychenko V., Kunytska-Iliash M., Vasylytsiv T. Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2022. Vol. 8 № 1. P. 70-88.

References

1. Statistical collection "Regions of Ukraine" 2021. Part 2. State Statistics Service of Ukraine. K.: DSSU, 2022. 634 p.
2. Boyko R. V. Accounting and audit of investments (on the example of enterprises of the milk processing industry of the Western region of Ukraine). Lviv, 2005. 19 p.
3. Bolyukh, M. A., Burchevskiy, V. Z., Horbatok, M. I. Economic analysis: Education. Manual. K.: KNEU, 2003. 556 p.
4. Zalunin, V. F., Levchynskiy, D. L. (2013). Theoretical and methodical foundations of investment process management in construction. *Scientific Bulletin of Uzhgorod University: Series: Economics*. Iss. 3(40). pp. 31–35.
5. Kovtun, N. (2008). Theoretical foundations of the investment process and investment activity: correlation of basic concepts and categories. *Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. Series: Economy*. no. 101. pp. 25-29.
6. Kryklyva, M. O. (2019). Methods of assessing the effectiveness of investments in modern business conditions. *A young scientist*. no. 1 (65). pp. 216-218.
7. Moroz, O. S. (2020). Development of investment activity in Ukraine in the conditions of the economic crisis of 2020. *Economic space*. no. 154. pp. 46-50.
8. Nesterova, S. V. (2018). Methods of evaluating the effectiveness of investments: essence and characteristics. *Economy and society*. no. 19. pp. 1105-1110.
9. Riznyk, D. V. (2023). Investment activity in Ukraine after the full-scale invasion of Ukraine. *Economy and society*. no. 48. pp. 2524-2572.
10. Slavkova, A. (2023). Investment attractiveness of Ukraine: realities in war conditions and prospects for post-war reconstruction. *Economy and society*. 2023. № 56. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3081>.
11. Splinnyk, I., Shupa, L. (2012). Analysis of investment activity of the enterprise. *Economic analysis*. Iss. 10. P. 4. pp. 374-378.
12. Stetsyuk, P. A., Korsakov, D. O. (2019). Methodological features of the analysis of alternative investment projects. *Economy. Management. Business*. no. 4 (30). pp. 14-21.
13. Urazaliyev, R. M., Vasylytsiv, T. G. (2011). Generalization of the conceptual foundations of economic security of the enterprise. *Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*. Issue 21 (2). pp. 153-158.
14. Hopchan, V. M. (2017). The problem of the methodology of analysis of investment decisions and the determination of investment efficiency criteria. *Efficient economy*. no. 12. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6002>.
15. Vasylytsiv, T. (2008). The Economic Security of Ukraine Business: Strategy and Mechanisms for Strengthening. Lviv: Aral.
16. Lupak, R., Mizyuk, B., Zaychenko, V., Kunytska-Iliash, M., Vasylytsiv, T. (2022). Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. Vol. 8. no. 1. pp. 70-88.